

Antoni de Capmany i de Montpalau, un precursor

El segon centenari de la mort d'Antoni de Capmany és un bon motiu per recordar la seva trajectòria pública, sovint paradoxal, que l'ha convertit en una figura controvertida però de les més interessants que ha produït el segle XVIII català.

Nascut a Barcelona el 1742, va viure poc temps a Catalunya. Les seves activitats públiques el portaren a Sevilla, a Madrid i a Cadis. El 1777 la Junta de Comerç de Barcelona li va encarregar un estudi sobre la ciutat, aparegut entre 1779 i 1792 amb el títol *Memorias Históricas sobre la marina, el comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*. Aquesta obra, de consulta encara inexcusable, va suposar una renovació historiogràfica de nivell europeu. Es pot dir de Capmany que va ser l'inventor de la història econòmica sense desvincular-la dels aspectes socials i polítics i que el seu mètode d'anàlisi històrica és d'una modernitat sorprenent per a un autor de finals del segle XVIII.

Historiador, filòleg, polític i economista, Capmany fou un veritable admirador de les idees progressistes europees de l'època. Va ser una figura polèmica ja en el seu temps per les notables contradiccions que el van caracteritzar així com per la fluctuació del seu pensament en les diferents etapes de la vida. Amb tot, la seva visió de Catalunya com a comunitat nacional i l'anàlisi aguda de la seva història, les seves institucions i les seves antigues glòries, el converteixen en un clar precursor del desvetllament català del segle XIX.

Diputat per Catalunya a les Corts de Cadis on va participar molt activament en els debats i en la tasca legislativa, va morir en aquella ciutat l'any 1813, víctima de l'epidèmia de febre groga.

Reis Fontanals

Arxiu

1. Capmany assagista i acadèmic

1. *Acuerdos tomados en las juntas de la Real Academia de la Historia...* Madrid, 1789. Llista d'assistents a les sessions de l'Acadèmia. Capmany era acadèmic a Madrid des de 1775.

BC – Arxiu, Fons de la Junta de Comerç

2. *Discurso pronunciado por Dn Antonio de Capmany en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en el día de su recepción*, sobre les glòries de la nació catalana i l'aplicació d'una nova filosofia a l'estudi de la història i de les ciències.

BC – Secció de Manuscrits, Fons Torres Amat

3. *Manifiesto de D. Antonio de Capmany en respuesta a la contextualización de D. Manuel Josef Quintana* Cadiz: Imprenta Real, 1811. Polèmica amb l'escriptor liberal Manuel José Quintana al qual acusava de tenir idees "franceses".

BC – Secció de Reserva Impresa

4. 1783-1806 - Correspondència d'Antoni de Capmany amb José de Vargas y Ponce, Fèlix Amat i el comte de Llupià, sobre assumptes diversos.

BC – Secció de Manuscrits, Fons Torres Amat

5. *Discurso economico-político en defensa del trabajo mecánico de los menestrales y de la influencia de sus gremios en las costumbres populares...* Madrid: imprenta de D. Antonio de Sancha, 1778. Obra de Capmany, en defensa de l'organització gremial del treball.

BC – Secció de Reserva Impresa

2. Capmany historiador

1. *Compendio cronológico-histórico de los soberanos de Europa – Primera parte* – Madrid: Blas Roman, 1792.

BC – Secció de Reserva Impresa

2. *Ordenanzas de las armadas navales de la Corona de Aragón aprobadas por el rey Pedro IV, año MCCCCLIV*, Madrid: Imprenta Real, 1787.

BC – Secció de Reserva Impresa

3. *Antiguos tratados de paces y alianzas entre algunos reyes de Aragón y diferentes príncipes infieles de Asia y Africa desde el siglo XIII hasta el XV*, Madrid: Imprenta Real, 1786. Capmany, apòlogista de la política pro-islàmica de Carles III, defensava l'obertura dels mercats africans.

BC – Secció de Reserva Impresa

4. 1806, febrer 20 – Madrid - Carta d'Antoni de Capmany a l'historiador Joan Sans, demanant-li còpies de documents amb informació sobre Roger de Llúria.

BC – Arxiu, Fons del marquès de Saudín

5. *Código de las costumbres marítimas de Barcelona, hasta aquí vulgarmente llamado Libro del Consulado* Madrid: Antonio de Sancha, 1791.

BC – Secció de Reserva Impresa

3. La publicació de les *Memorias Históricas*

1. 1786 - Libro que contiene las primeras copias o borradores de los documentos sacados del Real y General Archivo de la Corona de Aragón... Còpies dels documents, realitzades per Antoni Juglà, arxiver de la Junta de Comerç, com a cooperació a l'obra de Capmany.

BC – Arxiu, Fons de la Junta de Comerç

2. *Expediente de D. Antonio de Capmany* i carta del mateix al secretari de la Junta, Joan Vidal i Mir, amb detalls dels gravats de Pere Pasqual Moles que havien d'il·lustrar l'obra de les *Memorias Históricas*.

BC – Arxiu, Fons de la Junta de Comerç

3. 1780-1781 - *Llibre d'Acords de la Junta de Comerç* – El 6 d'abril de 1780, la Junta decideix enviar 8.000 lliures a Capmany per al pagament de l'impressor de les *Memorias Históricas*.

BC – Arxiu, Fons de la Junta de Comerç

4. *Memorias Históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*, Madrid: Antonio de Sancha, 1779-1781, 4 toms.

BC – Secció de Reserva Impresa

4. Capmany filòleg

1. *Filosofía de la elocuencia*, Barcelona: Sierra y Martí, 1826. Obra erudita sobre l'oratoría, l'estructura del discurs, l'estil i l'eloqüència.

BC – Secció de Reserva Impresa

2. *Arte de traducir del idioma francés al castellano...* Madrid: Antonio de Sancha, 1776. Obra en la que Capmany critica les traduccions precipitades, els gal·licismes i les trampes dels traductors.

BC – Secció de Reserva Impresa

3. *Comentario con glosas críticas y joco-serias sobre la nueva traducción castellana de las aventuras de Telémaco*, Madrid: Imprenta de Sancha, 1798, obra en la que denuncia minuciosament tots els errors de la traducció.

BC – Secció de Reserva Impresa

4. 1806 - *Nota de los libros mandados detener*. Llistat de llibres que el baró de Castellet, censor, havia de treure de

circulació, entre els quals el diccionari francès-espanyol de Capmany.

BC – Arxiu, Fons del Baró de Castellet

5. *Teatro histórico-crítico de la elocuencia española*, por D. Antonio de Capmany y de Montpalau, Madrid: Antonio de Sancha, 1786. Recull d'extractes dels millors escriptors castellans amb notícies dels seus autors i comentaris crítics.

BC – Secció de Reserva Impresa

6. *Nuevo diccionario francés español...* Madrid: Imprenta de Sancha, 1805. Gran coneixedor de la llengua francesa, Capmany va publicar aquest diccionari que es va considerar en el seu moment molt superior als existents.

BC – Secció de Reserva Impresa

5. Capmany polític

1. *Centinela contra franceses*. Tarragona: Imprenta de Maria Canals, viuda, 1808. Pamflet de Capmany, un dels més durs de tots els que produí la Guerra del Francès, ple d'insults contra la persona i els exèrcits de Napoleó.

BC – Secció de Reserva Impresa

2. *Sueño del marqués del Palacio y desvelos de la provincia de Cataluña / su autor don Antonio Filopolita* (pseudònim de Capmany), Cádiz: oficina de la viuda de Comes, 1812. Escrit contra el General Palacio en defensa de l'actuació dels catalans durant la Guerra del Francès.

BC – Secció de Reserva Impresa

3. *Exposición preparatoria que hizo D. Antonio de Capmany, diputado en Cortes, en la sesión pública de 4 de setiembre de 1812...* Escrit contra els que van ocupar càrrecs amb el govern invasor.

BC – Col·leccions Generals

4. 1811, març 15, Cadis - Carta de tots els diputats catalans a les Corts de Cadis, al baró de Castellet, president de la Junta Superior de Catalunya, demanant la recuperació de la tranquil·litat en la província.

BC – Arxiu, Fons del Baró de Castellet

5. *Discusión del proyecto de decreto sobre el Tribunal de la Inquisición*, Cádiz: Imprenta Nacional, 1813. Darrer discurs parlamentari de Capmany, poc abans de morir, manifestant la necessitat d'abolir la funesta Inquisició.

BC – Col·leccions Generals

6. *Fallecimiento de Don Antonio de Capmany y Montpalau*, Madrid: Francisco de la Parte, 1815. Fulletó en el que un autor anònim (B.L.) glossa la figura de Capmany, la seva vida i les seves obres.

BC – Secció de Reserva Impresa

6. Bibliografia i homenatges

1. J. FONT i SOLSONA, "Antonio Capmany y S. de Montpalau" a *El Trabajo Nacional*, Barcelona, 1950.

2. Emili GIRALT I RAVENTÓS, *Ideari d'Antoni de Capmany*, Antologia Catalana, 13, Barcelona: Edicions 62, 1965.

3. Xavier AÑOVEROS TRIAS DE BES, *Antonio de Capmany: el primer historiador moderno del Derecho Mercantil*, Barcelona: Reial Acadèmia de Doctors, 2000.

4. Françoise ÉTIENVRE, *Rhétorique et patrie dans l'Espagne des Lumières*, Paris: Honoré Champion, 2001.

5. Ramon GRAU i FERNÁNDEZ, *Antoni de Capmany i la renovació de l'historicisme polític català*. Quaderns del Seminari d'Història de Barcelona, Barcelona, 2006.

6. *Homenaje a Capmany en el II Centenario de su nacimiento...* Barcelona, 1945

Conferència de Manuel de Montoliu i catàleg de l'exposició bibliogràfica realitzada a la Biblioteca de Catalunya l'any 1942.

7. *Reseña de la función cívico-religiosa celebrada en Barcelona... para la traslación de las cenizas de Don Antonio de Capmany y de Montpalau y su biografía*, Barcelona: Imprenta Nueva, 1857.

8. *1858, Barcelona - Comisión para erigir un monumento a Capmany*. Circular adreçada a Marià Aguiló amb la subscripció i firmada per l'alcalde de Barcelona i Victor Balaguer.

BC – Secció de Reserva Impresa

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

Fax 93 270 23 04

A/e: bustia@bnc.cat

<http://www.bnc.cat>

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h

Dissabtes, de 9 a 14 h

**Biblioteca
de Catalunya**

Antoni de Capmany i de Montpalau, un precursor

**Del 12 de setembre
al 13 d'octubre de 2013**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura